

UMSÖGN

Viðtakandi: Borgarráð

Sendandi: Rannveig Einarsdóttir, sviðsstjóri velferðarsviðs

Umsögn um skýrslu stýrihóps um fyrirkomulag þjónustu við börn með fjölþættan vanda

Með bréfi skrifstofu borgarstjórnar dags. 6. september var óskað var eftir umsögn velferðarsviðs um skýrslu stýrihóps um fyrirkomulag þjónustu við börn með fjölþættan vanda, dags. ágúst 2023.

Umsögn

Stýrihópur um fyrirkomulag þjónustu við börn með fjölþættan vanda skilaði skýrslu sinni með tillögum til mennta- og barnamálaráðherra í ágúst 2023. Hlutverk stýrihópsins var að kortleggja og greina þjónustubörf barna með fjölþættan vanda og/eða miklar þroska- og geðraskanir og endurskoða fyrirkomulag úrræða og þjónustu í þessum málaflokki, með réttindi barna og aðgengi þeirra að fullnægjandi þjónustu að leiðarljósi. Einnig átti stýrihópurinn að leggja til verka- og kostnaðarskiptingu vegna þeirrar þjónustu á milli sveitarfélaga og ríkisins.

Hópurinn skilaði inn tillögum að níu úrræðum sem væru á ábyrgð Barna- og fjölskyldustofu og gætu þjónustað 127 börn á hverjum tíma. Jafnframt er fjallað um aðkomu þverfaglegs teymis sérfræðinga sem hefði aðkomu frá mismunandi þjónustukerfum, fyrirkomulag á inntöku og mat á þjónustubörf, stuðning til foreldra til að hafa börn sem lengst heima og fyrirbyggjandi aðgerðir. Velferðarsvið Reykjavíkurborgar tekur undir þær tillögur sem lagðar eru fram um uppbyggingu og útfærslu þarfra og metnaðarfullra úrræða sem viðurkennt er að lúta eigi ábyrgð Barna- og fjölskyldustofu. Í skýrslunni er farið yfir þau úrræði sem Barna- og fjölskyldustofa er að skoða m.a. FFT sem er „vægara“ úrræði en MST. FFT er góð viðbót en hefur það meginmarkmið að tengja börn aftur við heimili sitt. Það mun því vart koma í stað MST en því úrræði er beitt áður en kemur að fóstur- og/eða meðferðarvistun. Bent er á góðan árangur MST, sem tillögur gera ráð fyrir að verði hætt. Í dag er í fyrsta sinn 6 mánaða biðlisti eftir MST sem er ótækt og því er mikilvægt að núverandi úrræði Barnaverndarstofu haldi þar til önnur taka við. Velferðarsvið hefur slæma reynslu af lokun meðferðarheimila, án þess að viðeigandi úrræði hafi komið í staðinn. Í úrræðaflórinni þarf að huga að fyrirbyggjandi úrræðum.

Í dag hefur skortur á uppbyggingu og framboði úrræða á vegum ríkisins leitt til þess að umtalsverður kostnaður hefur lent á herðum sveitarfélaga. Sveitarfélög hafa því haft minna svigrúm en ella til að verja fjármunum í fyrirbyggjandi og snemmtækar aðgerðir sem dregið gætu úr þjónustubörf á 3. stigi. Í skýrslu stýrihópsins er ekki sett fram tímasett áætlun um framkvæmdatíma á uppbyggingu úrræða en mikilvægt er að vinna við það hefjist strax svo sveitarfélög geti samhlíða farið að hugað að frekari uppbyggingu fyrirbyggjandi úrræða. Athygli er jafnframt vakin á mikilvægi

menntunar/skólagöngu þessa barna sem oft á tíðum hafa ekki náð að nýta sér hefðbundin skólaúrræði. Viðeigandi skólaúrræði er mikilvægur og verndandi þáttur í lífi barna og huga þarf að þeim þætti í uppbyggingu og kostnaði úrræða.

Kostnaður tillagna er metinn allt að 4,6 ma.kr. og að draga megi úr fjárförf hins opinbera um allt að 1 ma. kr. á ári þar sem kostnaður sveitarfélaga hefur verið 5-6 ma.kr. Sparnaðurinn er talinn birtast fyrst og fremst í því að einn aðili annist skipulag og framkvæmd þjónustu. Það er mat stýrihópsins að núverandi skipulag þjónustu leiði til hærri rekstrarkostnaðar í þjónustu við börn með fjölþættan vanda sem skýrist fyrst og fremst af dreifðri og brotakenndri þjónustu við þennan viðkvæma hóp. Tekið er undir það mat stýrihópsins. Í núverandi fyrirkomulagi felst soun þar sem sveitarfélög hafa orðið að kaupa þjónustu af einkaaðilum sem leitt hefur til þess að verr en ella hefur gengið að byggja upp þekkingu á málaflokknum.

Stýrihópurinn leggur til að Barna- og fjölskyldustofa beri ábyrgð á fyrirkomulagi þjónustu við börn með fjölþættan vanda. Hvað fjármögnun og kostnaðarskiptingu varðar leggur hópurinn til að frekari umfjöllun verði hluti af heildarsamningi um kostnaðarskiptingu milli ríkis og sveitarfélaga í málaflokki fatlaðs fólks og að starfshópur félags- og vinnumarkaðsráðherra um mótun tillagna um kostnaðarskiptingu ríkis og sveitarfélaga vegna þjónustu við fatlað fólk taki tillögur stýrihópsins til meðferðar. Sá hópur átti að skila sínum niðurstöðum 1. desember 2022 og ekki er fyrir séð hvenær þeirri vinnu verður lokið. Velferðarsvið lýsir yfir áhyggjum af miklum tögum í þessu mikilvæga máli.

Stýrihópurinn leggur þó til eina sviðsmynd af kostnaðarskiptingu sem hægt væri að hafa til hliðsjónar:

Fjármagn sem ríkisjóður hefur veitt vegna barna sem vistuð eru utan heimilis skv. 21. gr. laga nr. 38/2018, sem á fjárlögum 2023 nema 691 m.kr., renni óskipt til fjármögnunar á framangreindum tillögum stýrihópsins. Auk þess leggi ríkið til viðbótarfjármuni að fjárhæð allt að 2,4 ma. kr. vegna reksturs úrræðanna. Sveitarfélög leggi á mótí framlag að fjárhæð 1,5-2,0 ma.kr. til reksturs úrræðanna í gegnum Jöfnunarsjóð sveitarfélaga með samningi við Barna- og fjölskyldustofu.

Velferðarsvið telur að framsett sviðsmynd sé sanngjörn í ljósi þess að kostnaði vegna úrræða fyrir börn í fjölþættum vanda hefur verið velt yfir á sveitarfélögin síðasta áratuginn.

Velferðarsvið telur að skoða megi þann möguleika að Barna- og fjölskyldustofa geri tímabundið samkomulag við einkaaðila um framkvæmd þeirrar þjónustu sem veitt er á þeirra vegum í dag, þar til viðeigandi úrræði hafi litið dagsins ljós.

Í skýrslu stýrihóps er sett fram skýr ábyrgðar- og kostnaðarskipting milli stjórnsýslustiga sem er grunnur að stefnumörkun og framþróun í þjónustunni. Afar mikilvægt er að börn í fjölþættum vanda og/eða með miklar þroska- og geðraskanir fái fullnægjandi þjónustu. Þar má engan tíma missa og lögð er áhersla á að sem fyrst verði unnið samkvæmt niðurstöðum stýrihópsins.

Rannveig Einarsdóttir
Sviðsstjóri velferðarsviðs